

Zeitschrift: Igl Ischi : organ della Romania (Societat de Students Romontschs)

Herausgeber: Romania (Societat de Students Romontschs)

Band: 78 (1993)

Heft: 5

Artikel: Dunnas e politica

Autor: Brändli, Ursula

DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-882640>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 30.07.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Ursula Brändli

Dunnas e politica

Suenter las ominusas elecziuns per il cussegl federal dil mars 1993 - cun la candidata Christiane Brunner ch'ei buca vegnida elegida - ha ei era dau per entginas dunnas dil Grischun in pulit stausch. Ellas han buca vuliu spitgar pli ditg davos pegna, ni meglier detg davos la platta da fiug. Enzatgei stueva finalmein schabegiar! La damonda, pertgei che las dunnas anflien buca la via en la politica reala ei ruchegiada el center.

Plans per fundar in plenum per las dunnas grischunas eran gia d'uriala en truchet e spitgavan mo da vegnir realisai. Ina gruppa da dunnas interessadas ha entschiet cun las preparativas necessarias. La fundaziun dil «Plenum dallas dunnas Grischun» ha giu liug ils 14 da zercladur 1993 a Cuera. Il di dils 14 da zercladur ha ina muntada buca pauc impurtonta ella historia dalla politica da dunnas en Svizra (14-6-1981: artechel constituzional per l'egalitat d'un e dunna; 14-6-1991: cauma dallas dunnas). Per bia Grischunas ei quella fundaziun stada in grond eveniment, surtut da sentir la solidaridad e l'energia da tontas dunnas, da vuler metter en rocla in agen moviment. Il resun ei la finala staus gronds. Enteifer cuort temps ha il «Plenum dallas dunnas Grischun» giu varga 200 commembras.

Tgei vul il «Plenum»

Il «Plenum» ha en emprema lingia igl intent da realisar e rinforzar l'egalitat da um e dunna el cantun Grischun sin tut ils livels ed en tuts camps dalla societad. Perquei ei il “Plenum” buca ina uniuun cun structuras usitadas, mobein ina reuniuun independenta da forzas da dunnas ord igl entir cantun Grischun. Quella reuniuun stat sur las differentas partidas politicas, quei vul dir che mintga dunna sappi separticipar, independentamein da sia partida.

Alla secunda gronda sentupada dil «Plenum» dils 25 da settember 1993 a Cuera han las commembras dil team d'acziun organisau tschun workshops tiel tema «dunna e politica». El center stevan las damondas: - Tgei premissas drova ei per che las dunnas vegnien activas en la politica? - Co fussen quellas premissas da realisar? Tschun gruppas da dunnas han analisau e discutau la situaziun actuala cun la sutrepresentanza dallas dunnas els gremis politics ed han era fatg propostas co quella munconza savess vegnir midada.

Pertgei anflan las dunnas buca la via en la politica?

Per che las dunnas - independentamein da lur vegliadetgna - prendien part activamein dalla politica actuala dil vitg, dil cumin, dil cantun ni dalla confederaziun stuessen differentas premissas, schibein internas sco era externas, esser ademplidas. Alla dieta «dunna e politica» han las dunnas empruau da precisar quellas premissas.

Tgei manegian las dunnas cun premissas internas?

Las premissas internas pertuccan las habilitads e la personalidad dallas dunnas sezzas. Ellas discussiuns alla dieta ein sis premissas internas, impurtontas per la participaziun dallas dunnas alla politica, vegnidas menziunadas: la confidonza en sesezza, il saver s'exprimer, il patertgar independent, la solidaritad cun outras dunnas, igl interess politic insumma e la curascha civila.

Co savessen quellas premissas, ch'ein oz aunc munlusas e che impedeschan las dunnas da s'exponer ella laver politica, vegnir sviluppadas e migliuradas? Las dunnas alla dieta «dunna e politica» han formulau entginas propostas:

Cun far cuors specifics per la personalidad e cun motivar ina l'autra en gruppas pintgas ed ella veta da mintgadi savessen las dunnas augmentar lur confidonza en sesezzas.

Cun gl'agid da cuors da retorica e da scriver e cun prender il plaid els differents gremis, all'entschatta en gruppas pli pintgas e pli tard era en gremis pli gronds, san era las dunnas emprender da s'exprimer.

Sviluppar in patertgar independent vul dir che las dunnas duessen patertgar sezzas ed evitar da simplamein surprender ideas ni schizun pregiudezis d'auters.

Dunnas duessen eleger dunnas che candideschan per in uffeci e sustener, era moralmein ed emozionalmein, talas che semettan a disposiziun per in post politic.

Igl interess politic dallas dunnas savess vegnir svegliaus cun mussar ils connexs denter la veta persunala e la veta politica ni cun informar davart las experientschas d'autras dunnas en uffecis ni gremis.

Per s'exponer en in uffeci politic drova ei curascha civila, q.v.d. che las dunnas stoppien dar in stausch a sesezzas e dar curascha ina a l'autra en acziuns communablas, per exempl en in'uniun, el quartier e.a.v.

Tgei manegian las dunnas cun premissas externas?

Las dunnas vivan savens en ina situaziun cun in pensum trei ni schizun quaterdubel. Tier il tenercasa tgira la dunna sia famiglia ed ils affons, procura forsa per in gudogn supplementar e tgira eventualmein aunc glieud veglia ni malsavanaugh. Per che las dunnas savessen sper quei grond pensum quotidian aunc s'engaschar politicamein fussen differentas premissas externas, sco certas structuras ed instituziuns che gidassen a levgiar lur pensum, indispensablas. Era cheu proponan las dunnas sis premissas, midadas dil sistem e dall'organisaziun dalla societad, che fussen necessarias per possibiliter igl engaschi dallas dunnas ella politica:

La lavur da tenercasa e d'educaziun stuess veginir renconuschida.

L'egalitatad da um e dunna stuess esser realisada schibein en famiglia sco era al plaz da lavur.

Plazzas da lavur a temps reduciu stuessen veginir promovidas per umens e dunnas.

Cun ina buna purschida da canortas d'affons, scolas dil di cun pusseivladad da gentar pils scolars e temps da bloc en scola fussen era las dunnas pli flexiblas e disponiblas per auters pensums en nossa societad.

Condanavon che quellas premissas externas san veginir realisadas dependa grondamein dalla situaziun individuala da mintga dunna. Ei dat buca in sulet recept, mobein mo sligiaziuns tenor las relaziuns regiunalas, localas e persunalas.

Igl emprem las dunnas - lu la societad

Ina caussa para a mi zun interessanta. Alla dieta «dunnas e politica» eis ei semussau che las premissas internas, pia las premissas persunalas dallas dunnas, paran dad esser gest aschi impurtontas e decisivas per la preschientscha dallas dunnas ella politica. Detg autramein: Ei gida e semida pauc da dar la cuolpa per la situaziun momentana (cun ina Regenza senza dunnas ed in Cussegl grond cun 120 deputai e da quels mo gest 18 deputadas) alla societad ed a sias structuras. Igl emprem pass havein nus dunnas da far tier nusezzas. En emprema lingia stuein nus esser promtas da bandunar igl igniv cauld e lom, veginir pli activas ed haver la curascha da supreender responsabladad ed incaricas en uffecis politics. Las dunnas maunghan haver dapli curascha en sesezzas. Pils numerus uffecis politics drova ei nuota tontas habilitads a moda e maniera superlativa, sco biaras dunnas manegian forsa, aschiglioc savessen buca tons umens supreender posts ed uffecis politics tut alli dubel.